

Bruksela, dnia 2.3.2022 r.
COM(2022) 83 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY
EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW**

**W kierunku zielonej, cyfrowej i odpornej gospodarki:
nasz europejski model wzrostu**

1. WPROWADZENIE

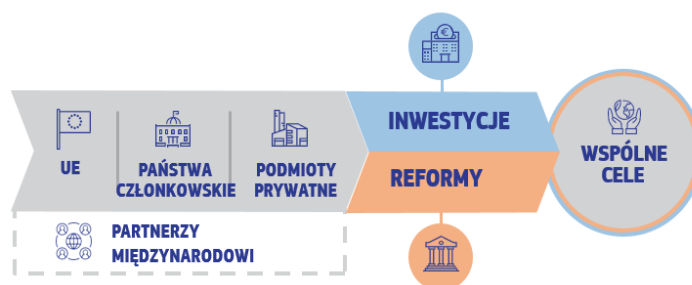
Trwa bezprecedensowa przemiana gospodarki europejskiej na drodze do sprawiedliwej, ekologicznej i cyfrowej przyszłości. Transformacja ta odbywa się w kontekście ogromnej niepewności związanej z globalnymi perspektywami i bezpieczeństwem. Od wiosny 2021 r. postępuje silne odbicie gospodarcze po pandemii COVID-19. Produkcja powróciła do wcześniejszych poziomów, również dzięki nadzwyczajnym środkom wsparcia wdrożonym na szczeblu unijnym i krajowym. Pandemia i wprowadzone w odpowiedzi na nią polityki UE przyśpieszyły dwojaką transformację unijnej gospodarki oraz unaocznily potrzebę zwiększenia jej odporności. Dokłada się do tego rosyjska inwazja na Ukrainę, która podważa bezpieczeństwo w Europie i na świecie oraz stawia UE przed bezpośrednimi wyzwaniami.

Pogarszający się szybko kontekst geopolityczny unaocznia potrzebę ścisłej współpracy z naszymi międzynarodowymi partnerami i wzmocnienia naszego długoterminowego programu zrównoważonego wzrostu gospodarczego. W tej sytuacji Unia powinna wykorzystać swoje partnerstwa międzynarodowe, aby połączyć siły w obliczu wspólnych wyzwań i działać na rzecz pokoju i stabilności oraz międzynarodowego porządku opartego na zasadach i skutecznego multilateralizmu. Skoordynowana reakcja Unii i jej partnerów międzynarodowych na inwazję na Ukrainę pokazuje, w jaki sposób Unia może działać, aby osiągnąć te cele. Jednocześnie pojawiły się nowe źródła ryzyka i niepewności, które też wymagają podjęcia działań. Chociaż większość przedsiębiorstw i łańcuchów dostaw wykazała się dużą odpornością i elastycznością podczas pandemii, proces odbudowy gospodarek i niedawne wydarzenia związane z inwazją na Ukrainę ujawniły szereg podatności na zagrożenia, w tym w sektorze energetycznym, które należy usunąć, aby chronić nasz europejski styl życia, utrzymać wzrost gospodarczy i zwiększyć odporność w dłuższej perspektywie. Wydarzenia ostatnich kilku tygodni i szybko pogarszający się kontekst geopolityczny nie mogą sprawić, że stracimy te cele z oczu. Podkreślają one jeszcze bardziej potrzebę przyśpieszenia tempa obecnej transformacji gospodarczej.

Istnieje powszechna zgoda co do priorytetów europejskiego modelu wzrostu gospodarczego, w tym zielonej i cyfrowej transformacji, oraz co do potrzeby zwiększenia odporności gospodarczej i społecznej Unii. Wszystkie te priorytety te przyczyniają się osiągnięcia celu, jakim jest konkurencyjna zrównoważoność. Osiągnięcie naszych celów wymaga zmian strukturalnych w gospodarce UE, w tym na szczeblu krajowym i regionalnym. Przejście na zrównoważony, odporny i sprzyjający włączeniu społecznemu model gospodarczy, możliwe dzięki szerszemu rozpowszechnianiu i wykorzystaniu technologii cyfrowych, czystych technologii oraz umiejętności związanych z tymi technologiami, pomoże sprostać kluczowym wyzwaniom, przed którymi stoi Europa, a także wzmocni jej pozycję światowego lidera i otwartą strategiczną autonomię. Jest to tym ważniejsze w obecnej sytuacji. Jednocześnie musimy zapewnić sprawiedliwość naszego modelu gospodarczego i chronić grupy najbardziej dotknięte skutkami transformacji, w tym osoby nieposiadające środków ani umiejętności umożliwiających czerpanie pełnych korzyści z transformacji. Przekształcenie gospodarki europejskiej powiedzie się tylko pod warunkiem, że będzie ona miała sprawiedliwy i sprzyjający włączeniu społecznemu charakter, a możliwości niesione przez dwojaką transformację będą dostępne dla każdego.

Transformacja naszej gospodarki opiera się na dwóch równoważnych filarach: inwestycjach i reformach. Realizacja ambitnych i wzajemnie wzmocniających się inwestycji i reform będzie miała zasadnicze znaczenie dla przeprowadzenia transformacji. Z jednej strony, inwestycje są nieodzowne dla trwałego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz są warunkiem wstępnym przyśpieszenia tempa zielonej i cyfrowej transformacji. Z drugiej strony, nasze struktury gospodarcze i ramy regulacyjne powinny

wspierać transformację gospodarczą i sprzyjać inwestycjom. Konieczne są reformy na wszystkich szczeblach, aby usunąć określone bariery inwestycyjne, poprawić funkcjonowanie rynku produktowego i rynku pracy, zmienić wzorce produkcji i konsumpcji oraz wzmocnić odporność społeczno-gospodarczą.

Aby osiągnąć te cele, należy uruchomić w skoordynowany sposób wszystkie dostępne instrumenty. Nasze ambicje dotyczące osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. i wykorzystania szans, jakie niesie cyfrowa dekada, i jednoczesnej poprawy odporności gospodarczej, terytorialnej i społecznej wymagają podjęcia natychmiastowych działań. Całe sektory i regiony przejdą poważną transformację, która spowoduje realokację siły roboczej i zmianę wymagań dotyczących umiejętności pracowników. Zmienia się również wzorce konsumpcji. Skala potrzeb inwestycyjnych będzie wymagała zaangażowania zarówno ze strony sektora publicznego, jak i prywatnego, przy czym źródłem większości inwestycji powinien być sektor prywatny.

NextGenerationEU, w tym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), oraz budżet UE dają bardzo potrzebny impuls dla odbudowy. Szybkie wdrożenie nowych instrumentów UE, w tym europejskiego instrumentu tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej (SURE) oraz inicjatywy inwestycyjnej na rzecz odbudowy po pandemii (CRII), złagodziło skutki kryzysu. RRF przyczynia się do odbudowy, wspierając reformy i inwestycje w państwach członkowskich poprzez dotacje i pożyczki. RRF jest wprawdzie instrumentem tymczasowym, ale skupia się na zrównoważonych i pobudzających wzrost gospodarczy reformach i inwestycjach, dzięki czemu jego skutki będą długotrwałe. Konieczne będzie utrzymanie przez dłuższy czas inwestycji prywatnych i publicznych na szczeblu krajowym i unijnym. Ponieważ źródłem znacznej części inwestycji służących finansowaniu dwójakiej transformacji i zwiększeniu odporności będzie sektor prywatny, należy dobrze ukierunkowywać inwestycje publiczne, tak aby zachęcały one prywatnych inwestorów. Trwa refleksja nad optymalnym sposobem osiągnięcia tych celów, przy jednoczesnym zapewnieniu redukcji wysokiego długu publicznego w sposób niezagrażający wzrostowi gospodarczemu.

Nasze założenia koncepcyjne i przepisy powinny wspierać cele UE i stwarzać właściwe zachęty dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. W tym kontekście ważne będzie poczynienie postępów w realizacji programu reform na szczeblu UE oraz szybkie przyjęcie i wdrożenie wniosków Komisji wchodzących w skład pakietu „Gotowi na 55”, a także wniosków dotyczących unijnej agendy cyfrowej. Mają one kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów porozumienia paryskiego i celów zrównoważonego rozwoju.

Jednolity rynek jest najcenniejszym atutem gospodarczym Europy i głównym źródłem jej odporności. Europejskim przedsiębiorstwom oferuje on bezpieczeństwo, duże możliwości zbytu i dobry punkt wyjścia do globalnej ekspansji, a konsumentom – powszechną dostępność produktów wysokiej jakości. Pandemia pokazała, że gdy jednolity rynek nie działa, tracą wszyscy: konsumenci, sektory przemysłu i usług, duże przedsiębiorstwa, ale również liczne MŚP tworzące poszczególne ogniwa łańcuchów dostaw.

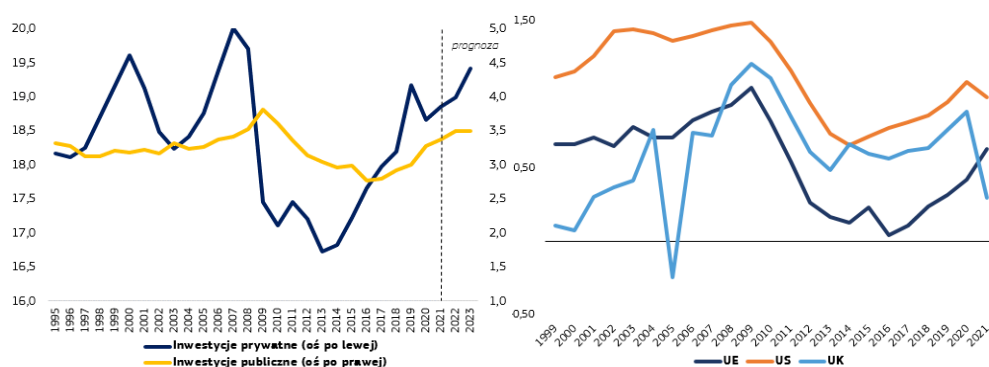
Dlatego też Komisja pracuje dalej nad uwolnieniem pełnego potencjału jednolitego rynku, wyeliminowaniem istniejących barier i zwiększeniem jego odporności, zastanawiając się nad sposobami lepszego przygotowania się na przyszłe kryzysy, również w kontekście zapewnienia swobodnego przepływu towarów. Musimy stworzyć odporne łańcuchy dostaw, w tym chronić logistykę i bezpieczeństwo dostaw dla niektórych kluczowych sektorów gospodarki, poprzez dywersyfikację dostaw oraz inwestowanie w innowacje i nowe zdolności. Ważne jest również rozwiązanie problemu niedoboru pracowników i kwalifikacji oraz przeciwdziałanie cyberzagrożeniom. Aby móc skuteczniej mobilizować inwestycje prywatne, konieczne będzie podjęcie zdecydowanych działań w celu dokończenia budowy unii bankowej i poczynienia szybkich postępów w tworzeniu unii rynków kapitałowych, w tym działań na rzecz zrównoważonego finansowania. Zasadnicze znaczenie ma ponadto wprowadzenie w życie europejskiego programu na rzecz umiejętności. Do realizacji wspomnianych szerszych celów przyczyniać się będą również inne polityki, w tym podatkowa i handlowa, oraz ramy zarządzania gospodarczego.

Celem niniejszego komunikatu jest wniesienie wkładu w nieformalne dyskusje przywódców na temat europejskiego modelu wzrostu gospodarczego. Podkreśla on znaczenie pełnego wdrożenia środków uzgodnionych na szczeblu UE, skoordynowanych działań wszystkich właściwych stron, w tym UE, państw członkowskich i sektora prywatnego, a także wspierania kluczowych inwestycji i reform niezbędnych do zapewnienia na długi czas zrównoważonego wzrostu i dobrobytu wszystkim obywatelom UE. Biorąc pod uwagę globalny charakter przyszłych wyzwań, niezbędne będą działania na szczeblu unijnym i międzynarodowym. Ważne będzie również, aby ten sam kierunek obrały nie tylko państwa członkowskie, ale również podmioty prywatne.

2. INWESTOWANIE W PRZYSZŁOŚĆ EUROPY

Wydatki inwestycyjne w UE zmniejszyły się w następstwie kryzysu finansowego. Po wybuchu kryzysu finansowego unijne inwestycje w ujęciu realnym spadły o 15 % w porównaniu z poziomem z 2007 r. i przez kilka lat były znacznie niższe od historycznych trendów. Udział inwestycji prywatnych w PKB zaczął stopniowo rosnąć od 2014 r. Inwestycje publiczne zaczęły powracać do wcześniejszych poziomów w 2016 r., ale w wolnym tempie, ledwo pozwalającym na odtworzenie zużytej części majątku. Jeżeli stopa inwestycji publicznych utrzyma się na tak niskich poziomach, wartość publicznego kapitału rzeczowego będzie się stopniowo pomniejszać.

Wykres 1: Inwestycje publiczne i prywatne brutto w UE (% PKB) – lewa część wykresu, oraz inwestycje publiczne netto Unii i innych partnerów międzynarodowych (% PKB) – prawa część wykresu

Źródło: służby Komisji. Inwestycje definiuje się jako nakłady na środki trwałe.

Inwestycje zmalały wprawdzie w pierwszym półroczu 2020 r. w związku z załamaniem się działalności gospodarczej, ale przewiduje się, że dzięki wsparciu w ramach polityki przewyższą one poziom sprzed pandemii. Za sprawą wsparcia w ramach polityki pieniężnej i fiskalnej, wspólnego zobowiązania do powstrzymania się od przedwczesnego wznowienia konsolidacji fiskalnej oraz pobudzenia inwestycji dzięki NextGenerationEU i budżetowi UE inwestycje – zarówno prywatne, jak i publiczne – przewyższą w 2022 r. poziomy sprzed pandemii, co potwierdza, że jesteśmy na dobrej drodze. Aby osiągnąć cele dwójakiej transformacji na 2030 r., potrzebne są jednak dodatkowe inwestycje wysokiej jakości. Jak dowiodły kryzysy, których doświadczyliśmy w ostatnim dziesięcioleciu, niezwykle ważne jest również, by inwestycjom towarzyszyły reformy.

2.1. REALIZACJA EUROPEJSKIEGO ZIELONEGO ŁADU

Dzięki zielonej transformacji Europa ma szansę podążać nową ścieżką trwałego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. Nie ma chwili do stracenia – obecna dekada jest momentem przełomowym. Zielona transformacja pomoże również obniżyć rachunki za energię i zmniejszyć zależność od importu paliw kopalnych, co zwiększy bezpieczeństwo energetyczne i bezpieczeństwo zasobów w Unii. Sytuacja geopolityczna i ostatnie zmiany cen energii uwypukliły potrzebę przyspieszenia tego procesu. Transformacja pociągnie za sobą również przekształcenia naszego sektora przemysłu i systemu żywnościowego, będzie wymagać renowacji budynków, przyspieszy przejście na zrównoważoną i inteligentną mobilność oraz stworzy nowe miejsca pracy i możliwości biznesowe w gospodarce o obiegu zamkniętym.

Transformacja przyniesie ze sobą także wyzwania. Aby zielona transformacja powiodła się, należy stawiać ludzi na pierwszym miejscu i dbać o osoby najbardziej dotknięte jej skutkami. Centralnym elementem polityk Komisji w ramach Europejskiego Zielonego Ładu, w tym pakietu „Gotowi na 55”, jest zatem sprawiedliwość. Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji zawiera ponadto szczegółowe wytyczne, które pomogą państwom członkowskim w opracowywaniu i wdrażaniu pakietów politycznych uwzględniających w kompleksowy sposób kwestie zatrudnienia i aspekty społeczne związane z transformacją¹.

W Europejskim Zielonym Ładzie² określono plan działania, dzięki któremu gospodarka Unii stanie się zrównoważona w sposób sprawiedliwy i sprzyjający włączeniu społecznemu, a UE stawi czoła wyzwaniom związanym z klimatem i środowiskiem. Zgodnie z porozumieniem paryskim Unia zobowiązała się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55 % do 2030 r. w porównaniu z poziomami z 1990 r.³ Aby zaprząć do działania wszystkie polityki i dostosować obecne przepisy do celów Europejskiego Zielonego Ładu, Komisja zaproponowała na szczelbu UE pakiet „Gotowi na 55”, którego celem jest przegląd wszystkich odpowiednich instrumentów polityki⁴. Komisja wskazała⁵ również szereg dodatkowych działań, które są niezbędne do osiągnięcia

¹ Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej, COM(2021) 801 final.

² Komunikat dotyczący Europejskiego Zielonego Ładu, COM(2019) 640 final. Zob. również rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 stycznia 2020 r. i konkluzje Rady Europejskiej z dnia 11 grudnia 2020 r.

³ Unia zobowiązała się ponadto do osiągnięcia neutralności emisyjnej do 2050 r. Zob. rozporządzenie 2021/1119 ustanawiające ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1).

⁴ Komunikat pt. „»Gotowi na 55«: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r.”, COM(2021) 550 final.

⁵ Na przykład: komunikat Komisji w sprawie Strategii UE na rzecz ochrony gleb 2030, COM(2021) 699 final; komunikat Komisji w sprawie nowej strategii leśnej UE 2030, COM(2021) 572 final, komunikat Komisji

celów środowiskowych Europejskiego Zielonego Ładu, w tym ochrony różnorodności biologicznej i ekosystemów, przeciwdziałania zanieczyszczeniom i oddzielenia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów.

Aby osiągnąć cele Zielonego Ładu, w nadchodzącym dziesięcioleciu (2021–2030) będziemy musieli zwiększyć roczne inwestycje o około 520 mld EUR w porównaniu z poprzednim dziesięcioleciem⁶. Tego typu inwestycje przynoszą znaczne korzyści społeczeństwu, a koszty zaniechań są znacznie wyższe. W ramach tych dodatkowych inwestycji kwota 390 mld EUR rocznie przypada na dekarbonizację gospodarki, w szczególności sektora energetycznego, w tym na inwestycje związane z energią w sektorach budownictwa i transportu⁷. Dodatkowe inwestycje potrzebne do osiągnięcia pozostałych celów środowiskowych zielonej transformacji (poza celami w zakresie klimatu i energii) szacuje się na około 130 mld EUR rocznie. Będziemy również musieli inwestować w przystosowanie się do zmiany klimatu i kluczowe technologie, które umożliwią zieloną transformację i przyszły wzrost gospodarczy w UE, takie jak baterie, panele słoneczne i wodór, a także w podnoszenie i zmianę kwalifikacji ludności aktywnej zawodowo oraz szkolenia. Te nakłady inwestycyjne pomogą również rozwinąć w pełni potencjał regionów UE i ich przewagi konkurencyjne.

Ten wzrost potrzeb w zakresie inwestycji energetycznych o ponad 50 % w porównaniu z historycznym trendem wynika przede wszystkim z konieczności obniżenia emisyjności gospodarki i wesprze dodatkowo nasze dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw. W poniższej tabeli wskazano sektory, które będą wymagać inwestycji związanych z energią. Po stronie podaży energii potrzebne będą inwestycje w nową infrastrukturę, w tym energię ze źródeł odnawialnych, magazynowanie energii, modernizację istniejących sieci energetycznych, elektroenergetyczne i gazowe połączenia międzysystemowe oraz rozwój nowych paliw, takich jak paliwa syntetyczne. Po stronie popytu na energię potrzebne będą inwestycje w sektorach przemysłowym, mieszkaniowym, usługowym i transportowym.

Tabela 1: Dodatkowe roczne potrzeby inwestycyjne do celów polityki klimatyczno-energetycznej (mld EUR)

Strona podażowa	Sieć energetyczna	31
	Elektrownie, w tym kotły i nowe paliwa	25
Strona popytowa	Sektor przemysłowy	14
	Sektor mieszkaniowy	92
	Sektor usług	54
	Sektor transportowy	175
Ogółem		392

w sprawie unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, COM(2020) 380 final; komunikat w sprawie nowego planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym, COM(2020) 98 final i komunikat w sprawie planu działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby, COM(2021) 400 final.

⁶ Komunikat pt. „Gospodarka UE po pandemii COVID-19: wpływ na zarządzanie gospodarcze”, COM(2021) 662 final, s. 17.

⁷ Szacunki te obejmują inwestycje w sieć energetyczną, elektrownie, kotły przemysłowe oraz produkcję i dystrybucję nowych paliw, inwestycje w izolację budynków, renowację energetyczną i infrastrukturę związaną z transportem, taką jak stacje ładowania i tankowania paliwa. Nie uwzględniają one jednak inwestycji w infrastrukturę kolejową, drogową, lotniskową lub portową ani przyszłych potrzeb w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, takich jak inwestycje mające na celu zwiększenie odporności już istniejącej infrastruktury na zmianę klimatu i dodatkowe koszty spowodowane częstszym występowaniem ekstremalnych zdarzeń pogodowych. Zob. SWD(2020) 98 final, s. 17. Szacunki dotyczące luki inwestycyjnej w infrastrukturze transportowej można znaleźć w COM(2020) 789 final i SWD(2020) 331 final.

Źródło: służby Komisji, na podstawie danych z tabeli 7, SWD(2021) 621 final. Dodatkowe inwestycje roczne obliczone jako różnica między średnimi inwestycjami rocznymi ogółem w latach 2011–2020 a średnimi inwestycjami rocznymi ogółem w latach 2021–2030 (scenariusz MIX). Liczby zaokrąglono.

Jak wspomniano powyżej, osiągnięcie celów środowiskowych Europejskiego Zielonego Ładu również będzie wymagać dodatkowych inwestycji w wysokości 130 mld EUR rocznie. Cele te dotyczą w szczególności ochrony i odbudowy różnorodności biologicznej i ekosystemów, przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zrównoważonego użytkowania i ochrony zasobów wodnych i morskich oraz zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli. W poniższej tabeli wskazano dodatkowe inwestycje, m.in. w działalność badawczo-rozwojową, które będą potrzebne do osiągnięcia każdego z tych celów.

Tabela 2: Dodatkowe roczne potrzeby inwestycyjne na cele środowiskowe (mld EUR)

Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów	Krajobrazy chroniące różnorodność biologiczną/odbudowa zasobów przyrodniczych	4
	Gospodarka zasobami leśnymi	2
	Zarządzanie dziką fauną i florą	1
Gospodarka o obiegu zamkniętym i zasobooszczędność	Zarządzanie materiałami i ich efektywne użytkowanie	10
	Gospodarowanie odpadami	10
	Dodatkowy potencjał w 3 sektorach (żywność, mobilność i środowisko zbudowane)	15
Zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	40
	Zmniejszenie hałasu i wibracji	1
	Ochrona przed promieniowaniem	5
Ochrona wód i gospodarka wodna	Zarządzanie wodami	21
	Gospodarka ściekowa	15
Badania i rozwój	Badania i rozwój w dziedzinie zarządzania zasobami	5
	Badania i rozwój w dziedzinie środowiska	2
Ogółem		130

Źródło: służby Komisji, na podstawie danych z tabeli 1, SWD(2020) 98 final. Liczby zaokrąglono.

Łączne potrzeby inwestycyjne pozostaną wysokie również po 2030 r. W związku z tym ważne jest stworzenie odpowiednich ram polityki, które będą zachęcać do inwestycji i ułatwiać ich dokonywanie, aby utrzymać poziom inwestycji niezbędny do osiągnięcia zielonej transformacji do 2050 r.

Skutki zmiany klimatu dla naszej gospodarki, w tym bezpośrednio skutki fizyczne i ich konsekwencje, zarówno w Europie, jak i poza jej granicami, będą się nasilać. Musimy się na nie lepiej przygotować. Skutki te mogą się przejawiać na przykład jako zakłócenia regularnego handlu i podróży, ale także jako zmiany społeczne i geopolityczne wywołane kryzysem klimatycznym lub zieloną transformacją, które to zmiany mogą mieć wpływ na naszą gospodarkę. W strategii w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu⁸ przedstawiono środki mające na celu wzmocnienie odporności Europy w tym zakresie, począwszy od uodparniania na klimat infrastruktury, a skończywszy na ograniczaniu wpływu zmiany klimatu na zdrowie ludzkie.

⁸ Komunikat w sprawie nowej strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, COM(2021) 82 final.

Transformacja cyfrowa pomoże w osiągnięciu celów ekologicznych, przynosząc efekty synergiczne w wielu obszarach inteligentnej gospodarki o obiegu zamkniętym. Stosowanie innowacyjnych rozwiązań cyfrowych (np. inteligentnych budynków, inteligentnych i zrównoważonych systemów mobilności, cyfrowych paszportów produktów, rolnictwa precyzyjnego) może przyczynić się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju w różnych sektorach gospodarki. Technologie cyfrowe mogą też wspierać innowacyjne rozwiązania w zakresie danych (np. przestrzeń danych Europejskiego Zielonego Ładu lub inicjatywę „Kierunek Ziemia”), które są w stanie przyczynić się do realizacji celów Zielonego Ładu. Jednocześnie sektor cyfrowy powinien stwarzać warunki sprzyjające wykorzystaniu technologii o niższym śladzie środowiskowym i wyższej efektywności energetycznej i materiałowej, na przykład poprzez promowanie doskonałości technologicznej za pomocą energooszczędnych półprzewodników.

2.2. WYKORZYSTANIE SZANS, JAKIE NIESIE CYFROWA DEKADA EUROPY

Pandemia COVID-19 przyspieszyła transformację cyfrową naszych społeczeństw i jeszcze bardziej uwypukliła znaczenie technologii cyfrowych dla przyszłego wzrostu gospodarczego Europy. Cyfryzacja zmienia metody nauki, pracy i komunikacji. Technologie cyfrowe umożliwiają zakładanie i rozwijanie przedsiębiorstw niezależnie od miejsca zamieszkania, otwierają rynki i możliwości inwestycyjne w całej Europie i na świecie oraz tworzą nowe miejsca pracy. Musimy zadbać o to, by wszyscy mogli aktywnie uczestniczyć w tej transformacji i czerpać z niej korzyści. Sprawiedliwa transformacja cyfrowa może zwiększyć innowacyjność i wydajność gospodarki UE, oferując nowe możliwości obywatelom i przedsiębiorstwom.

Zaproponowany przez Komisję cyfrowy kompas⁹ wskazuje ambitne cele cyfrowe Unii na 2030 r. Obejmują one cztery szerokie obszary: rozwój edukacji cyfrowej, umiejętności i kompetencji cyfrowych; bezpieczną i zrównoważoną infrastrukturę cyfrową i infrastrukturę połączeń; transformację cyfrową przedsiębiorstw oraz cyfryzację usług publicznych i systemów edukacji. Aby osiągnąć te cele, będziemy musieli przyspieszyć inwestycje w kluczowe technologie cyfrowe, w tym cyberbezpieczeństwo, przetwarzanie w chmurze, sztuczną inteligencję, przestrzeń danych, łańcuch bloków, obliczenia kwantowe oraz półprzewodniki, a także w odpowiednie umiejętności. Niedawny wniosek dotyczący „Drogi ku cyfrowej dekadzie”¹⁰ potwierdza cele cyfrowe na 2030 r. i wskazuje sposób ich osiągnięcia.

Zgodnie z szacunkami z 2020 r., aby można było przeprowadzić transformację cyfrową Unii, dodatkowe inwestycje muszą wynieść około 125 mld EUR rocznie¹¹. Kwota ta obejmuje to inwestycje w infrastrukturę cyfrową, umiejętności cyfrowe i zaawansowane technologie, ale nie uwzględnia innych dziedzin, takich jak cyfrowe usługi publiczne. W tabeli 3 poniżej wskazano obszary wymagające inwestycji do 2030 r. Wielkość luk inwestycyjnych w każdym obszarze określono według stanu na chwilę badania.

Tabela 3: Dodatkowe roczne potrzeby inwestycyjne na cele transformacji cyfrowej (mld EUR)

Sieci łączności	42
Umiejętności cyfrowe	9

⁹ Komunikat pt. „Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie”, COM(2021) 118 final.

¹⁰ Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r., COM(2021) 574 final.

¹¹ COM(2021) 662 final, s. 17.

Sztuczna inteligencja	20
Chmura	11
Półprzewodniki/fotonika	17
Cyberbezpieczeństwo	3
Zielone technologie cyfrowe	6
Obliczenia wielkiej skali, grafen i obliczenia kwantowe	6
Łańcuch bloków	3
Wspólne europejskie przestrzenie danych	3
Innowacje/dane cyfrowe i internet nowej generacji	5
Ogółem	125

Źródło: służby Komisji, na podstawie danych z tabeli 2, SWD(2020) 98 final.¹² Liczby zaokrąglono.

Chociaż źródłem większości inwestycji w transformację cyfrową będzie sektor prywatny, konieczna będzie również interwencja publiczna, aby zachęcić prywatnych inwestorów i pomóc skorygować niedoskonałości rynku. Program reform politycznych na szczęblu UE ma na celu stworzenie jednolitego rynku cyfrowego, który będzie chronić prawa podstawowe użytkowników, zapewniać przedsiębiorstwom równe warunki działania oraz ułatwiać korzystanie z technologii cyfrowych i ich wdrażanie przez sektor przedsiębiorstw, a w szczególności MŚP. UE dąży do realizacji tego celu m.in. za pomocą strategii w zakresie cyberbezpieczeństwa¹³, europejskiej tożsamości cyfrowej¹⁴, europejskiego planu działania na rzecz demokracji¹⁵, rozporządzenia w sprawie platform dla przedsiębiorstw¹⁶ oraz rozporządzenia w sprawie blokowania geograficznego¹⁷. Komisja przyjęła ponadto strategię horyzontalną i sektorową wspierającą tworzenie jednolitego rynku danych. Niedawno zainicjowany dialog strukturalny na temat edukacji cyfrowej i umiejętności cyfrowych ma na celu skłonienie państw członkowskich do podjęcia większych zobowiązań oraz zwiększenia inwestycji, reform i rezultatów w tej dziedzinie, a także zebranie informacji, które będą przydatne do celów przyszłych działań UE.

Europa pragnie stać się wzorem do naśladowania, wyznaczając globalne standardy, które stawiają ludzi w centrum transformacji cyfrowej. Technologie i usługi cyfrowe, z których korzystają ludzie, muszą być zgodne z obowiązującymi ramami prawnymi i charakteryzować się poszanowaniem praw i wartości właściwych dla Unii. Unia jest pionierem w dziedzinie regulacji przestrzeni kosmicznej, na przykład za sprawą aktu o usługach cyfrowych i aktu o rynkach cyfrowych¹⁸, a od niedawna także w dziedzinie sztucznej inteligencji¹⁹: zaproponowała dyrektywę w sprawie poprawy warunków pracy za

¹² Służby Komisji obecnie weryfikują te dane liczbowe.

¹³ Wspólny komunikat pt. „Strategia UE w zakresie cyberbezpieczeństwa na cyfrową dekadę”, JOIN(2020) 18 final.

¹⁴ Wniosek dotyczący rozporządzenia w odniesieniu do ustanowienia europejskich ram tożsamości cyfrowej, COM(2021) 281 final.

¹⁵ Komunikat w sprawie europejskiego planu działania na rzecz demokracji, COM(2020) 790 final.

¹⁶ Rozporządzenie 2019/1150 w sprawie propagowania sprawiedliwości i przejrzystości dla użytkowników biznesowych korzystających z usług pośrednictwa internetowego (Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 57).

¹⁷ Rozporządzenie 2018/302 w sprawie nieuzasadnionego blokowania geograficznego oraz innych form dyskryminacji klientów ze względu na przynależność państwową, miejsce zamieszkania lub miejsce prowadzenia działalności na rynku wewnętrznym (Dz.U. L 60 I z 2.3.2018, s. 1).

¹⁸ Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych (akt o usługach cyfrowych), COM(2020) 825 final, i wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym (akt o rynkach cyfrowych), COM(2020)842 final.

¹⁹ Komunikat w sprawie strategii dla UE w zakresie finansów cyfrowych, COM(2020) 591 final; komunikat w sprawie europejskiej strategii w zakresie danych, COM(2020) 66 final; komunikat w sprawie promowania europejskiego podejścia do sztucznej inteligencji, COM(2021) 205 final.

pośrednictwem platform internetowych²⁰ i deklarację praw i zasad cyfrowych²¹. Obejmując funkcję lidera, Europa promuje również swoje wartości na całym świecie. W podobnym duchu UE odgrywa centralną rolę w negocjacjach prowadzonych na forum Światowej Organizacji Handlu w celu ustanowienia wielostronnych międzynarodowych ram handlu cyfrowego.

2.3. ZWIĘKSZENIE ODPORNOŚCI I GOTOWOŚCI NA WYPADEK SYTUACJI KRYZYSOWEJ

Jednolity rynek jest głównym źródłem odporności UE, nawet jeśli ostatnie wydarzenia pokazały, że nie jest on odporny na wstrząsy. Gospodarka wykazała się wprawdzie dużą odpornością podczas pandemii, ale od czasu poprawy koniunktury niektórym przedsiębiorstwom trudno jest nadążyć za gwałtownie rosnącym popytem: muszą odbudować swoje łańcuchy dostaw, znaleźć środki produkcji oraz wykwalifikowanych i dyspozycyjnych pracowników. Sytuacja ta jest źródłem presji cenowej, która w połączeniu z wysokimi cenami energii doprowadziła do wyższej niż oczekiwano inflacji, a ta zmniejsza siłę nabywczą gospodarstw domowych.

Większość łańcuchów dostaw była na tyle mocna, aby wytrzymać niedawny bezprecedensowy wstrząs gospodarczy i dostosować się do niego. Kilka ekosystemów przemysłowych ucierpiało jednak poważnie wskutek niedoborów i zakłóceń w dostawach, co miało znaczący wpływ na całą gospodarkę. Zaktualizowana strategia przemysłowa²² pomogła określić obszary, w których mamy strategiczne zależności²³ wymagające podjęcia działań zaradczych. W drugim sprawozdaniu w sprawie strategicznych zależności i zdolności UE²⁴ pogłębiono analizę dotyczącą surowców²⁵ o znaczeniu strategicznym i chemikaliów. Oceniono w nim również dodatkowe obszary, a mianowicie cyberbezpieczeństwo, oprogramowanie informatyczne i panele fotowoltaiczne. Wyniki sprawozdania potwierdzają, że poczyniono postępy w zmniejszaniu strategicznych zależności wskazanych w pierwszym przeglądzie. Udało się to osiągnąć dzięki partnerstwom międzynarodowym, sojuszom przemysłowym, znacznym inwestycjom publicznym i prywatnym oraz wnioskowi regulacyjnemu, które były adekwatne do założonych celów.

Dywersyfikacja i otwartość to kluczowe elementy odpornej gospodarki europejskiej. Obecna niestabilna sytuacja geopolityczna i coraz szybsze tempo zmiany klimatu pokazują, że państwa członkowskie i regiony, które opierają się na niewielu rodzajach działalności gospodarczej i polegają na wąskim gronie dostawców, są bardziej narażone na wstrząsy i mają mniejsze możliwości reagowania na nie²⁶. Aby wspierać dywersyfikację i konkurencyjność, UE musi pozostać otwarta na handel, wzmocnić wielostronny system

²⁰ Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie poprawy warunków pracy za pośrednictwem platform internetowych, COM(2021) 762 final.

²¹ Komunikat w sprawie ustanowienia Europejskiej deklaracji praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie, COM(2022) 27 final.

²² Komunikat w sprawie aktualizacji nowej strategii przemysłowej z 2020 r., COM(2021) 350 final.

²³ Obszary te obejmują na przykład farmaceutyczne składniki czynne i inne produkty związane ze zdrowiem.

²⁴ Dokument roboczy służb Komisji „Strategiczne zależności i zdolności: drugi etap szczegółowych ocen sytuacji”, SWD(2022) 41 final.

²⁵ W ramach planu działania w sprawie surowców krytycznych Komisja przyspiesza tempo działań, prowadzonych wspólnie z państwami członkowskimi, aby zmniejszyć strategiczne zależności w dziedzinie dostaw surowców do UE. Dokonuje się to poprzez a) zdywersyfikowane przywozu spoza Unii (np. w drodze partnerstw z Kanadą), b) recykling oraz c) zrównoważone wydobywanie i przetwarzanie surowców w UE. Komisja analizuje, w jaki sposób dostosować to podejście do wymogów zielonej i cyfrowej transformacji, w odniesieniu do poszczególnych surowców krytycznych (np. surowców krytycznych potrzebnych do produkcji baterii, paneli słonecznych, półprzewodników i wodoru).

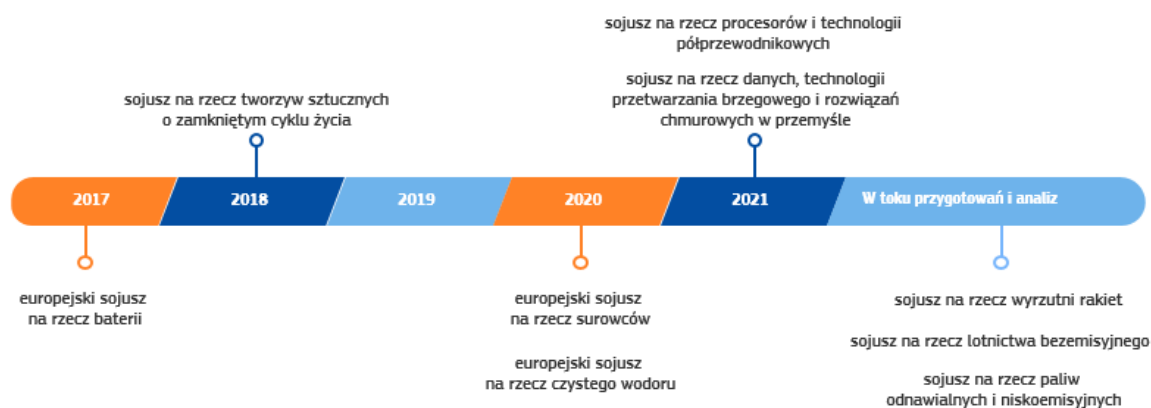
²⁶ Komunikat pt. „Sprawozdanie dotyczące prognozy strategicznej z 2021 r. Zdolność i swoboda UE w zakresie podejmowania działań”, COM(2021) 750 final.

handlowy i aktywnie korzystać z narzędzi polityki handlowej, którymi dysponuje, w tym z umów o wolnym handlu i środków eliminujących zakłócenia w handlu. Wiarygodność i obrona interesów UE zależą całkowicie od jej zdolności do negocjowania i zawierania umów oraz ich skutecznego realizowania i egzekwowania. Przedsiębiorstwa powinny natomiast zdywersyfikować swoje łańcuchy dostaw, aby zarządzać ryzykiem związanym z cenami, jakością i podażą surowców. Polityka konkurencji i jej egzekwowanie odgrywają zasadniczą rolę w tym kontekście.

Europa osiąga postępy w transformacji w kierunku bardziej ekologicznych, cyfrowych i odpornych gospodarek i modeli biznesowych. Pojawiają się katalogi ważnych inwestycji, które mogą zbudować wiodącą pozycję europejskiego przemysłu w dziedzinie technologii przyszłości. W rocznym sprawozdaniu dotyczącym jednolitego rynku z 2022 r.²⁷ przeanalizowano wielkość inwestycji w niektóre produkty i technologie, które odgrywają kluczową rolę w rozwoju większości ekosystemów przemysłowych i decydują o konkurencyjności przemysłu jutra. Uwzględniono wielkość inwestycji w surowce, słoneczne panele fotowoltaiczne, baterie, czysty wodór, ekologiczną stal, cement, chemikalia, usługi w chmurze i projekty z zakresu cyberbezpieczeństwa.

Sojusze przemysłowe mogą odgrywać ważną rolę w mobilizowaniu podmiotów i inwestycji w obszarach strategicznych, identyfikowaniu barier regulacyjnych lub ułatwień oraz tworzeniu list przygotowywanych projektów, które mają odpowiedni charakter. Istniejące sojusze przemysłowe, które wskazano na poniższym wykresie, okazały się kluczowe dla wzmocnienia europejskich zdolności (np. w dziedzinie produkcji baterii). Przynoszą one wymierne rezultaty dzięki harmonizacji priorytetów w zakresie reform i inwestycji na szczeblu UE, na poziomie krajowym i w sektorze prywatnym.

Wykres 2: informacje o sojuszach przemysłowych

Źródło: służby Komisji, rysunek 11, SWD(2022) 40 final.

Ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projekty IPCEI) mogą przyczynić się do pobudzenia inwestycji publicznych i prywatnych przez wspieranie w całej Unii badań naukowych, innowacji i pierwszych wdrożeń przemysłowych. Państwa członkowskie przygotowują potencjalne nowe projekty IPCEI dotyczące chmury obliczeniowej i wodoru oraz dodatkowe projekty z dziedziny mikroelektroniki, łączności i zdrowia, które dołączą do istniejących już projektów IPCEI dotyczących baterii i pierwszego projektu IPCEI z dziedziny mikroelektroniki.

²⁷ Roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku z 2022 r., SWD(2022) 40 final.

Jeżeli chodzi o półprzewodniki, zaproponowany niedawno europejski akt w sprawie czipów²⁸ obejmuje kompleksowy zestaw środków mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dostaw w UE, odporności UE i jej przywództwa technologicznego. Aby osiągnąć te cele, akt przewiduje uruchomienie ponad 43 mld EUR na inwestycje publiczne i prywatne oraz określa środki mające na celu zapobieganie wszelkim przyszłym zakłóceniom w łańcuchach dostaw, przewidywanie ich oraz szybkie reagowanie na nie wspólnie z państwami członkowskimi i partnerami międzynarodowymi Unii.

Aby zwiększyć europejską przewagę technologiczną i wesprzeć bazę przemysłową, UE i jej państwa członkowskie będą również musiały inwestować znacznie więcej w europejski przemysł obronny i kosmiczny, w tym w cyberobronę. Inwazja na Ukrainę unaocznia, że w celu utrzymania zdolności do działania i przyjęcia odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo Unia musi zwiększyć swoją odporność i rozwijać zdolności strategiczne, m.in. w dziedzinie energii, obronności i cyberbezpieczeństwa. W kontekście cyberodporności UE musi poprawić swoją zbiorową gotowość, koordynować wspólną orientację sytuacyjną i wzmocnić swoje zdolności w zakresie pomocy operacyjnej, w tym przez utworzenie proponowanej wspólnej jednostki ds. cyberprzestrzeni, a także uruchomić europejską infrastrukturę SOC (centra monitorowania bezpieczeństwa). Niedawno przyjęte pakiety dotyczące przestrzeni kosmicznej i obronności²⁹ mają na celu wskazanie konkretnych środków wspierających ambicje Unii w dziedzinie polityki kosmicznej i obronnej. Inicjatywy te będą również wspierać synergie między przemysłem cywilnym a przemysłem obronnym, które umożliwiają jak najczęstsze stosowanie rozwiązań typu *spin-off* oraz sprzyjają wymianie między tymi sektorami.

Uruchomiono dodatkowe inwestycje, które są specjalnie ukierunkowane na wzmocnienie naszych zdolności w zakresie zarządzania ryzykiem i reagowania kryzysowego. W tym celu utworzono europejski Urząd ds. Gotowości i Reagowania na Stany Zagrożenia Zdrowia (HERA). Będzie on pomagać w przygotowaniach na potencjalne kryzysy zdrowotne poprzez gromadzenie informacji i tworzenie niezbędnych zdolności reagowania. Po wystąpieniu sytuacji wyjątkowej HERA pomoże zapewnić produkcję i dystrybucję leków, szczepionek i sprzętu medycznego. Za pośrednictwem Programu UE dla zdrowia Unia inwestuje również w działania, które uzupełniają wysiłki państw członkowskich na rzecz zapobiegania chorobom, promocji zdrowia, transgranicznej współpracy w dziedzinie zdrowia, odporności systemów opieki zdrowotnej i efektywnego gospodarowania zasobami. Unia inwestuje również w rozwój strategicznej rezerwy zdolności reagowania (rescEU) w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, aby zwiększyć naszą gotowość na wypadek wystąpienia w przyszłości dużych kryzysów, w tym kryzysów zdrowotnych i klęsk żywiołowych mających skutki transgraniczne, klęsk żywiołowych spowodowanych zmianą klimatu oraz nowych i pojawiających się zagrożeń.

²⁸ Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego ramy środków na rzecz wzmocnienia europejskiego ekosystemu półprzewodników (akt w sprawie czipów), COM(2022) 46 final.

²⁹ Więcej informacji na temat pakietu dotyczącego przestrzeni kosmicznej można znaleźć w szczególności we wspólnym komunikacie w sprawie unijnego podejścia do zarządzania ruchem w przestrzeni kosmicznej i wkładu UE w działania służące przewyższeniu globalnego wyzwania, JOIN(2022) 4 final, oraz we wniosku dotyczącym rozporządzenia ustanawiającego Unijny program na rzecz bezpiecznej łączności na lata 2023–2027, COM(2022) 57 final. Więcej informacji na temat pakietu dotyczącego obronności można znaleźć w szczególności w komunikacie w sprawie wkładu Komisji w europejską obronność, COM(2022) 60 final, i w komunikacie w sprawie planu działania w zakresie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności, COM(2022) 61 final.

Ostatnie wydarzenia potwierdziły znaczenie zintegrowanego i dobrze funkcjonującego jednolitego rynku produktów, pracowników, usług i kapitału, który jest nieodzowny dla naszej odporności. Szacuje się, że dalsze ulepszenia jednolitego rynku wytwarzanych produktów mogłyby przynieść dodatkowy wzrost PKB o 183–269 mld EUR rocznie, a dalsza integracja rynków usług może przynieść zwiększyć PKB o 297 mld EUR rocznie. Same te dodatkowe wzrosty mogłyby sprawić, że korzyści gospodarcze płynące z jednolitego rynku, wynoszące obecnie 8–9 % PKB, zwiększą się do ok. 12 %³⁰ W tym celu Komisja aktywnie wspiera usuwanie istniejących barier i nieuzasadnionych przeszkód, w szczególności poprzez skoordynowane prace i dialog z państwami członkowskimi w ramach Grupy Zadaniowej ds. Egzekwowania Przepisów dotyczących Jednolitego Rynku³¹. Komisja pracuje również nad zapobieganiem powstawaniu nowych barier – np. poprzez już istniejące mechanizmy powiadamiania – i podejmuje, w razie potrzeby, działania mające na celu egzekwowanie przepisów.

Aby wzmocnić odporność jednolitego rynku, Europa musi zwiększyć swoją zdolność zapewnienia bezpieczeństwa dostaw po wystąpieniu sytuacji wyjątkowej. Aby zwiększyć wymianę informacji, koordynację i solidarność w przypadku wprowadzenia przez państwa członkowskie środków związanych z kryzysem, Komisja pracuje nad wnioskiem dotyczącym instrumentu nadzwyczajnego jednolitego rynku. Instrument ten stworzy mechanizm gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej i działań w sytuacji kryzysowej, za pomocą którego Unia może rozwiązać problem poważnych niedoborów produktów poprzez przyspieszenie ich dostępności (np. ustanawianie norm i ich udostępnianie, przyspieszoną procedurę oceny zgodności) oraz zacieśnianie współpracy w zakresie zamówień publicznych.

3. ZAPEWNIENIE SPRAWIEDLIWEJ I SPRZYJAJĄCEJ WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU TRANSFORMACJI GOSPODARCZEJ

Zielona i cyfrowa transformacja gospodarcza powiedzie się tylko wtedy, gdy będzie miała sprawiedliwy i sprzyjający włączeniu społecznemu charakter. Wpływ cyfryzacji i dekarbonizacji na dobrobyt będzie prawdopodobnie nierównomiernie rozłożony. Ponieważ gospodarstwa domowe o niskich i średnich dochodach często przeznaczają przeważającą część swojego dochodu do dyspozycji na żywność i podstawowe usługi, takie jak mieszkanie, energia i transport, prawdopodobnie ucierpią one w większym stopniu. Jest to spowodowane internalizacją kosztów emisji, która prowadzi do wzrostu cen niektórych rodzajów działalności gospodarczej w stosunku do innych jej rodzajów.

Realokacja siły roboczej w obrębie sektorów i między sektorami będzie wymagała reform i inwestycji na dużą skalę w zmianę i podnoszenie kwalifikacji. Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku transformacji cyfrowej: stworzy ona prawdopodobnie nowe możliwości zatrudnienia w sektorze zaawansowanych technologii, ale doprowadzi też najprawdopodobniej do pełnego lub częściowego zautomatyzowania innych miejsc pracy. Nowe formy organizacji pracy oferują nowe możliwości, ale stanowią też wyzwanie dla decydentów politycznych, zwłaszcza jeśli chodzi o zapewnienie szerokiego dostępu do ochrony socjalnej i wysokiej jakości warunków pracy. Aby ułatwić restrukturyzację i dostosowanie, państwa członkowskie powinny stosować szczegółowe podejścia, koncentrując się na poszczególnych regionach i sektorach, których to dotyczy. Podczas tego procesu można kierować się podejściem, jakie określono w kompleksowych i spójnych

³⁰ Komunikat w sprawie długofalowego planu działania na rzecz lepszego wdrażania i egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku, COM(2020) 94 final.

³¹ Komunikat w sprawie określenia i usuwania barier na jednolitym rynku, COM(2020) 93 final.

pakietach politycznych wskazanych w zaleceniu Komisji w sprawie skutecznego aktywnego wspierania zatrudnienia (EASE).

Aby skutecznie stawić czoła stojącym przed nami wyzwaniom dotyczącym społeczeństw i polityki spójności, potrzebna będzie zdecydowana reakcja polityczna na wszystkich szczeblach. Spójne ramy na szczeblu UE wynikają z Europejskiego filaru praw socjalnych i związanego z nim planu działania³², m.in. w celu osiągnięcia trzech głównych, ambitnych celów UE na 2030 r. w dziedzinie zatrudnienia, umiejętności i walki z ubóstwem³³. Osiągnięcie tych celów będzie zależę także od państw członkowskich oraz instytucji samorządowych na szczeblu regionalnym i lokalnym, które powinny włączyć interesariuszy, w tym partnerów społecznych i społeczeństwo obywatelskie, w opracowanie i wdrażanie skutecznych polityk umożliwiających działanie i środków wspomagających. Z budżetu UE będzie nadal udzielane wsparcie – zwłaszcza w ramach polityki spójności – służące zmniejszaniu dysproporcji regionalnych i społecznych.

Jak podkreślono w deklaracji z Porto³⁴, edukacja i umiejętności muszą być w centrum naszych działań politycznych. Istniejące systemy będą musiały zostać dostosowane, aby pomagały zdobyć kwalifikacje potrzebne w nowo tworzonych miejscach pracy. W komunikacie w sprawie europejskiego obszaru edukacji³⁵ sformułowano wspólną wizję poprawy dostępu do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia oraz przekazania obywatelom UE wiedzy i umiejętności, których potrzebują, aby czerpać korzyści z zielonej i cyfrowej transformacji. W Planie działania w dziedzinie edukacji cyfrowej zaproponowano ponadto szereg inicjatyw mających na celu stworzenie ekosystemu edukacji cyfrowej, który kładzie nacisk na poszerzenie kompetencji cyfrowych potrzebnych do transformacji cyfrowej.

Europejski program na rzecz umiejętności, w tym pakt na rzecz umiejętności, zapewnia kompleksowe ramy przyszłych działań i obejmuje zestaw ambitnych celów, którymi należy się kierować w całej UE, dokonując inwestycji w uczenie się dorosłych. Obejmuje on w szczególności wnioski ustawodawcze dotyczące kształcenia i szkolenia zawodowego, mikrokwalifikacji i indywidualnych rachunków szkoleniowych. Aby wdrożyć te inicjatywy i osiągnąć cele programu na rzecz umiejętności, UE będzie potrzebować dodatkowych inwestycji publicznych i prywatnych w zakresie umiejętności o wartości ok. 48 mld EUR rocznie³⁶. W ramach NextGenerationEU i budżetu UE dostępne są znaczne środki finansowe, które przyczyniają się do zaspokojenia tych potrzeb³⁷.

Aby złagodzić efekty dystrybucyjne dwojakiej transformacji, konieczne będą środki wspomagające. Środki te będą musiały być starannie opracowane, aby zapewniały odpowiednie zachęty i pomagały w przejściu na neutralność klimatyczną. Na szczeblu UE finansowanie polityk wspierających jest dostępne w ramach polityki spójności, z mechanizmu sprawiedliwej transformacji i RRF, a w przyszłości również ze Społecznego Funduszu Klimatycznego, którego utworzenie jest proponowane w związku z objęciem budownictwa i transportu drogowego systemem handlu uprawnieniami do emisji.

³² Komunikat w sprawie Planu działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych, COM(2021) 102 final.

³³ Do 2030 r. co najmniej 78 % osób w wieku 20–64 lata powinno mieć zatrudnienie co najmniej 60 % wszystkich dorosłych powinno co roku uczestniczyć w szkoleniach; liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym powinna do 2030 r. ulec zmniejszeniu o co najmniej 15 mln.

³⁴ Zob. <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

³⁵ Komunikat w sprawie utworzenia europejskiego obszaru edukacji do 2025 r., COM(2020) 625 final.

³⁶ Komunikat w sprawie Europejskiego programu na rzecz umiejętności służącego zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności, COM(2020) 274 final, s. 20.

³⁷ Chodzi tu m.in. o finansowanie w ramach polityki spójności z EFS+ i EFRR, Erasmus+, programu „Horyzont Europa”, specjalnego programu „Cyfrowa Europa”, InvestEU, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji i funduszu modernizacyjnego.

Transformacja gospodarcza może pomóc wyrównać dotychczasowe nierówności społeczno-gospodarcze, poprawić stan zdrowia i promować równość dzięki zapewnieniu zrównoważonego rozwoju terytorialnego i tworzeniu wysokiej jakości miejsc pracy dostępnych dla każdego, przy jednoczesnym wdrażaniu środków ograniczających negatywne skutki dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w tym zagrożonych ubóstwem energetycznym, i zwiększaniu dostępu do ochrony socjalnej. Sprawiedliwość dwójakiej transformacji będzie również wymagać działań na rzecz odpowiednich warunków pracy, w tym w zakresie płacy minimalnej³⁸.

4. URUCHOMIENIE SKOORDYNOWANYCH DZIAŁAŃ NA WSZYSTKICH SZCZEBŁACH

Aby poradzić sobie z tą gigantyczną transformacją gospodarki europejskiej, ramy polityczne muszą wspierać innowacje i podążać za zmianami. Stawienie czoła wyzwaniom, które pojawiają się w świecie po pandemii, będzie wymagało innowacyjnych produktów i usług, nowych modeli biznesowych oraz dobrze przygotowanej i elastycznej siły roboczej.

Inwestycje niezbędne do realizacji dwójakiej transformacji i zwiększenia odporności będą musiały pochodzić przede wszystkim z sektora prywatnego. Należy zatem wykorzystywać w pełni możliwości biznesowe oferowane przez jednolity rynek, aby rozpoczynać działalność lub zwiększać jej skalę, a także sięgnąć po potencjał unii rynków kapitałowych, aby zwiększyć efektywność alokacji środków finansowych w obrębie Unii. Państwa członkowskie mają do odegrania kluczową rolę w likwidacji barier związanych z transpozycją, wdrażaniem i stosowaniem prawodawstwa UE, długimi i skomplikowanymi procedurami administracyjnymi, niepewnością i fragmentacją regulacyjną, złożonymi systemami podatkowymi i nienajlepszym otoczeniem działalności gospodarczej. Przekrojowe obszary polityki, takie jak polityka podatkowa, handlowa i polityka konkurencji, powinny również przyczynić się do dobrego otoczenia działalności gospodarczej w Unii i zachęcać do inwestycji.

Silne i sprawnie działające unia rynków kapitałowych i unia bankowa są potrzebne, aby zmobilizować przepływ prywatnych środków finansowych, których potrzeba do wsparcia dwójakiej transformacji³⁹. Tak dużą skalę inwestycji, jaka jest wymagana w celu odbudowy gospodarek i dwójakiej transformacji, można zapewnić jedynie dzięki silnemu i konkurencyjnemu sektorowi bankowemu oraz dobrze funkcjonującym, głębokim i zintegrowanym rynkom kapitałowym. Wspierają one dwójaką transformację, zwiększając widoczność przedsiębiorstw, w tym MŚP, dla inwestorów, wspierając dostęp do rynków publicznych i zachęcając do długoterminowego finansowania kapitałowego, również za pośrednictwem InvestEU. Dostęp do finansowania dla ogółu przedsiębiorstw, a zwłaszcza dla MŚP, można zwiększyć dzięki dokończeniu budowy unii bankowej i rozwijaniu rynków kapitałowych, co umożliwi dywersyfikację źródeł finansowania, a także przez usunięcie barier dla usług finansowych świadczonych transgranicznie. Aby móc czerpać korzyści ze zintegrowanych rynków kapitałowych, trzeba dokończyć budowę unii rynków kapitałowych przez szybkie przyjęcie i wdrożenie środków zaproponowanych przez Komisję w ubiegłym roku oraz nowych wniosków, które są obecnie przygotowywane i zostaną przedstawione w tym roku. Te planowane wnioski Komisji dotyczą w szczególności ograniczenia biurokratycznych wymogów dla przedsiębiorstw, które chcą pozyskać finansowanie na

³⁸ W tym kontekście wniosek Komisji dotyczący dyrektywy o płacach minimalnych stwarza ramy zapewniające, aby pracownicy w Unii byli chronieni dzięki adekwatnym minimalnym wynagrodzeniom umożliwiającym godne życie niezależnie od miejsca pracy.

³⁹ Komunikat w sprawie unii rynków kapitałowych dla obywateli i przedsiębiorstw, COM(2020) 590 final.

rynkach publicznych UE, oraz harmonizacji niektórych aspektów ram prawnych i procedur dotyczących upadłości.

Ramy zrównoważonego finansowania zwiększą inwestycje prywatne w działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa i projekty o zrównoważonym charakterze. Nowa strategia finansowania⁴⁰ zawiera wykaz środków mających na celu sprawienie, że system finansowy będzie w pełni wspierał transformację w stronę gospodarki zrównoważonej. Opiera się ona w dużym stopniu na unijnej systematyce dotyczącej zrównoważonego rozwoju⁴¹ wskazującej kryteria, na podstawie których przedsiębiorstwa, inwestorzy i decydenci polityczni mogą stwierdzić, czy dana działalność gospodarcza – w tym działalność na rzecz transformacji – przyczynia się znacząco do osiągnięcia celów klimatycznych i środowiskowych. Obejmuje ona również środki służące przejrzystości zrównoważonych inwestycji, wzmocnieniu pozycji inwestorów detalicznych i MŚP oraz dopilnowaniu, aby system finansowy uwzględniał w większym stopniu ryzyko dla zrównoważonego rozwoju. Również Europejski Bank Centralny dokonał przeglądu swojej strategii i uzgodnił ambitny plan działania prowadzący do uwzględniania kwestii związanych ze zmianą klimatu w jego pracach. Rynek zrównoważonego finansowania wzmacnia się też dzięki emisjom zielonych obligacji, które prowadzi Komisja w ramach NextGenerationEU, aby zapewnić finansowanie zrównoważonych projektów z RRF.

Chociaż duża część inwestycji będzie finansowana ze środków sektora prywatnego, w niektórych przypadkach konieczna może być interwencja publiczna w celu stworzenia odpowiednich zachęt i usunięcia przeszkód dla innowacji. Ustalanie opłat za emisję gazów cieplarnianych w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) i podatków środowiskowych jest nieodzowne, aby wysłać odpowiednie sygnały cenowe dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Działania regulacyjne (np. wnioski dotyczące rozporządzenia w sprawie baterii) mogą również tworzyć równe warunki działania. Normy mogą sprzyjać przejrzystości i ograniczać ryzyko rynkowe, a polityka własności intelektualnej chroni innowacje i wspiera inwestycje⁴².

Inwestycje publiczne mogą być katalizatorem inwestycji prywatnych. Efekt ten można osiągnąć w szczególności dzięki poprawie dostępu MŚP do finansowania i kapitału podwyższonego ryzyka, ukierunkowywaniu i przyciąganiu inwestycji prywatnych, ograniczaniu ryzyka wiążącego się z innowacyjnymi projektami, korygowaniu niedoskonałości rynku oraz ułatwianiu dobrych kontaktów między instytucjami badawczymi a przedsiębiorstwami. Na przykład w sektorze produkcji mikroprocesorów bariery wejścia na rynek i koszty stałe są wysokie. W tej sytuacji uzasadnione może być udzielenie wsparcia publicznego w krytycznych obszarach, pod warunkiem wprowadzenia solidnych zabezpieczeń. Wsparcie publiczne musi być jednak dobrze ukierunkowane i dotyczyć projektów o wyraźnej wartości dodanej, aby zapobiec wypieraniu inwestycji prywatnych i chronić zdrowe finanse publiczne.

Polityka konkurencji UE ma do odegrania kluczową rolę w tym zakresie, a także w utrzymaniu równych warunków działania i pomaganiu przedsiębiorstwom w innowacjach i rozwoju. Utrzymanie konkurencji przyczynia się do zwiększenia odporności i konkurencyjności przedsiębiorstw UE na rynkach światowych. Uchwalone

⁴⁰ Komunikat w sprawie strategii finansowania transformacji w stronę gospodarki zrównoważonej, COM(2021) 390 final.

⁴¹ Więcej informacji można znaleźć na stronie https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en.

⁴² Komunikat pt. „Strategia UE w zakresie normalizacji – Ustanowienie światowych norm na rzecz odpornego, ekologicznego i cyfrowego jednolitego rynku UE”, COM(2022) 31.

w czasie pandemii tymczasowe ramy pomocy państwa zapewniły państwom członkowskim elastyczność, której potrzebowały, aby móc wspierać gospodarkę w tym trudnym okresie. Celem nowych wytycznych w sprawie pomocy państwa na rzecz klimatu, energii i środowiska jest pomaganie państwom członkowskim w osiągnięciu celów Europejskiego Zielonego Ładu. Komisja realizuje ponadto bezprecedensowy program przeglądu reguł konkurencji, aby upewnić się, że są one adekwatne do zakładanych celów. W ramach tego przeglądu zaktualizowała ona wytyczne dotyczące finansowania ze środków publicznych ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projektów IPCEI)⁴³. Aby pobudzić innowacje i zachęcić do podejmowania ryzyka⁴⁴, w zmienionych wytycznych w sprawie finansowania ryzyka doprecyzowano zasady, którymi muszą się kierować państwa członkowskie wspierające dostęp do finansowania dla przedsiębiorstw typu *start-up*, MŚP i przedsiębiorstw o średniej kapitalizacji⁴⁵.

Inwestycjom publicznym muszą towarzyszyć środki zapewniające stabilność finansów publicznych. Jest to szczególnie istotne w świetle potrzeby zapewnienia stabilności długu przez wdrażanie wysokiej jakości środków służących stopniowej korekcie fiskalnej oraz przez wzrost gospodarczy. Wspieranie inwestycji i reform powinno stanowić integralną część wiarygodnej średniookresowej strategii fiskalnej zapewniającej stabilność fiskalną. W tym kontekście ważne będzie zapewnienie spójności między politykami fiskalnymi i inwestycyjnymi oraz politykami reform w państwach członkowskich i na szczeblu UE. Kwestie te są dyskutowane w ramach trwającego przeglądu europejskich ram zarządzania gospodarczego.

Wspieranie odbudowy i przekształcenia gospodarki UE zgodnie z dwojaką transformacją jest również jednym z głównych celów unijnej polityki handlowej. Polityka handlowa otwiera dostęp do rynków, ale musi jednocześnie chronić przedsiębiorstwa i obywateli UE przed nieuczciwymi praktykami handlowymi. Służą do tego instrumenty ochrony handlu i inne innowacyjne instrumenty, takie jak instrument chroniący przed przymusem.

Inwestycje UE mają ważny efekt sygnalizacyjny. Budżet UE, wraz z NextGenerationEU, czyli tymczasowym narzędziem służącym odbudowie, którego centralnym elementem jest RRF, wynosi 2,018 bln EUR i reprezentuje duży potencjał finansowy wspierający długoterminowy wzrost gospodarczy⁴⁶. Dzięki dyskusjom na temat planów krajowych, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności odegrał zasadniczą rolę w zdefiniowaniu unijnych i krajowych priorytetów w zakresie reform i inwestycji wokół wspólnych celów. NextGenerationEU pomoże złagodzić skutki pandemii, wspierając

⁴³ Komunikat w sprawie kryteriów analizy zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projektów IPCEI) (Dz.U. C 528 z 30.12.2021, s. 10).

⁴⁴ Europejski Bank Inwestycyjny zwrócił również uwagę na potrzebę stymulowania inwestycji prywatnych za pomocą instrumentów opartych na podziale ryzyka w kontekście utrzymującej się niepewności makroekonomicznej. Zob. Europejski Bank Inwestycyjny *Investment Report 2021/2022: Recovery as a springboard for change* (Sprawozdanie inwestycyjne 2021/2022: Odbudowa jako źródło zmian), 2022 r., s. 124.

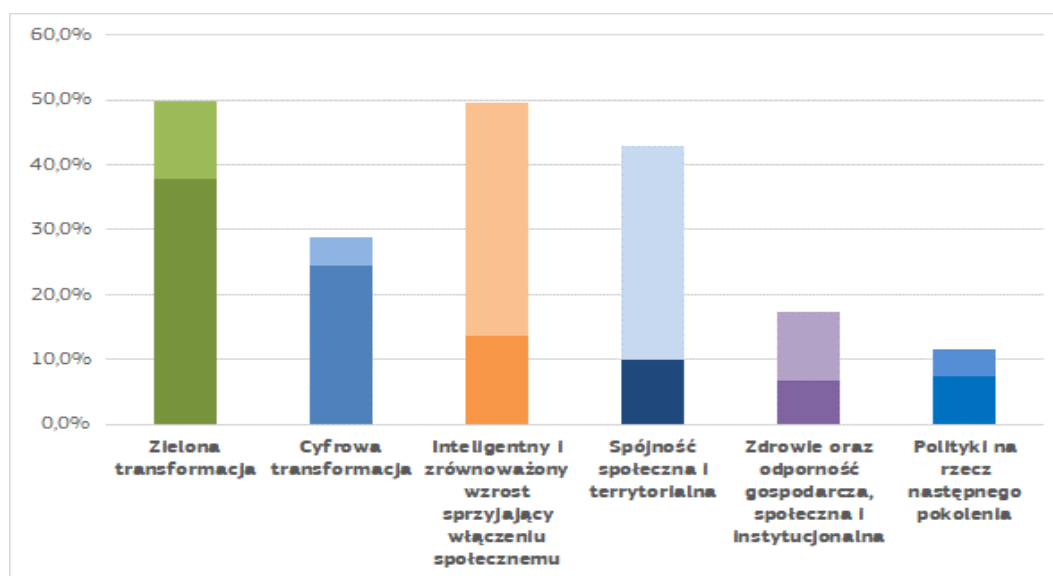
⁴⁵ Komunikat dotyczący wytycznych w sprawie pomocy państwa na rzecz promowania inwestycji w zakresie finansowania ryzyka (Dz.U. C 508 z 16.12.2021, s. 1).

⁴⁶ Na kwotę tę składają się: 1,211 bln EUR (budżet długoterminowy) i 806,9 mld EUR (NextGenerationEU). Większość środków NextGenerationEU zostanie wydana za pośrednictwem RRF (723,8 mld EUR), który udziela wsparcia w formie dotacji (338 mld EUR) i pożyczek (385,8 mld EUR). Więcej informacji można znaleźć na stronie https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/whats-new_pl.

jednocześnie przekształcenie gospodarki i dwojaką transformację. Jednocześnie zaciąganie pożyczek na cele NextGenerationEU zwiększa międzynarodową rolę euro i wzmacnia rynki kapitałowe UE.

RRF zapewnia zachęty do reform i wsparcie pomagające finansować priorytetowe obszary zielonej i cyfrowej transformacji do 2026 r. Rozporządzenie ustanawiające RRF⁴⁷ zobowiązuje każde państwo członkowskie do przeznaczenia na cele klimatyczne co najmniej 37 % łącznej alokacji w ramach krajowego planu odbudowy i zwiększania odporności, a 20 % – na cele związane z cyfryzacją. Oprócz zielonych i cyfrowych inwestycji RRF zapewnia również ważne wsparcie na cele polityki społecznej, aby promować wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, spójność społeczną i terytorialną, wspierać zdrowie i polityki na rzecz następnego pokolenia. Na poniższym wykresie pokazano przydział środków na każdy z sześciu filarów RRF. Koncepcję RRF-u wyróżnia zobowiązanie państw członkowskich do przeprowadzenia reform: reformy stanowią niemal jedną trzecią wszystkich działań przedstawionych w planach odbudowy i zwiększania odporności państw członkowskich. Mają one kluczowe znaczenie dla stworzenia odpowiednich warunków ramowych, które umożliwiają inwestycje i będą szybciej przynosić większe efekty, m.in. w postaci transgranicznego wzrostu gospodarczego. Obecnie dostępne są jeszcze duże kwoty w ramach pożyczek z RRF, tak że państwa członkowskie potrzebujące dodatkowego wsparcia mogą je otrzymać.

Wykres 3: Odsetek środków w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności, które przyczyniają się do realizacji poszczególnych filarów polityki⁴⁸

Źródło: służby Komisji. Powyższe wartości dotyczą 22 planów odbudowy i zwiększania odporności przyjętych w 2021 r. Legenda: Części kolumn wypełnione ciemniejszym kolorem zawierają działania, które oznaczono jako należące do głównego obszaru polityki i przypisano w tym charakterze do danego filaru, natomiast części kolumn wypełnione jaśniejszym kolorem przedstawiają działania oznaczone jako należące do drugorzędneho obszaru polityki.

Długoterminowy budżet UE na lata 2021–2027 i inne instrumenty zapewniają duże wsparcie dla transformacji. Jak wskazano w planie inwestycyjnym na rzecz Europejskiego

⁴⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

⁴⁸ Sześć filarów polityki określono w art. 3 rozporządzenia ustanawiającego RRF.

Zielonego Ładu⁴⁹, Unia dąży do uruchomienia w ciągu następnej dekady co najmniej 1 bln EUR w celu wsparcia zrównoważonych inwestycji za pośrednictwem budżetu UE i powiązanych instrumentów. Kwota ta uwzględnia finansowanie ze środków publicznych i finansowanie prywatne pozyskane dzięki wykorzystaniu gwarancji z budżetu UE w ramach Programu InvestEU. 30 % budżetu na lata 2021–2027 zostanie przeznaczone na zieloną transformację, np. poprzez politykę spójności i wspólną politykę rolną, ale również za pośrednictwem specjalnych programów, takich jak program LIFE, mechanizm sprawiedliwej transformacji oraz fundusz innowacyjny i fundusz modernizacyjny. W ramach Programu InvestEU wspiera się inwestycje w infrastrukturę cyfrową oraz technologie i umiejętności cyfrowe, w szczególności poprzez segment badań naukowych, innowacji i cyfryzacji. Oprócz tego transformacja cyfrowa będzie wspierana z innych funduszy UE, w szczególności w ramach polityki spójności, programu „Horyzont Europa”, programu „Cyfrowa Europa” i instrumentu „Łącząc Europę”.

5. WNIOSKI

Globalne wyzwania, przed którymi stoi Europa, stanowią okazję do odnowienia naszej determinacji i zaangażowania na rzecz przemian gospodarczych oraz zacieśnienia współpracy z naszymi partnerami międzynarodowymi. Transformacja gospodarki UE odbywa się w kontekście niestabilnej sytuacji geopolitycznej i coraz większych wyzwań globalnych, takich jak pandemia COVID-19, inwazja na Ukrainę, kryzys klimatyczny i gwałtowny wzrost cen energii. Wydarzenia te wypuklają konieczność zdwojenia wysiłków na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji w sposób sprzyjający włączeniu społecznemu, a także potrzebę zwiększenia naszej odporności i gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej. Jednolity rynek, jako główne źródło odporności Unii, odegra zasadniczą rolę w osiągnięciu tych celów i amortyzowaniu ewentualnych wstrząsów.

Panuje powszechna zgoda co do tego, co chcemy osiągnąć. Osiągnięcie naszych celów będzie wymagało inwestycji i reform we wszystkich państwach członkowskich. Aby uzyskać zamierzone korzyści, zarówno w wymiarze finansowym, jak i pod kątem szerszych celów społecznych, należy znacznie zwiększyć inwestycje i wdrażać równoległe ambitne reformy. Inwestycje i reformy są równie ważne. Muszą one współgrać ze sobą i wymagać ścisłej koordynacji na szczeblu UE, aby wzajemnie się wzmacniały, zapobiegały powstaniu rozbieżności między państwami członkowskimi i wzmacniały jednolity rynek.

Organy publiczne na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym powinny skupić się na tworzeniu przyjaznego dla inwestycji otoczenia działalności gospodarczej, maksymalizacji inwestycji prywatnych za pomocą ukierunkowanego wsparcia finansowego i promowaniu inwestycji publicznych, przy jednoczesnej ochronie zdrowych finansów publicznych. Ponieważ źródłem znacznej części inwestycji będzie sektor prywatny, ważne jest, aby istniały warunki umożliwiające sprawne ukierunkowanie finansowania prywatnych na te rodzaje działalności gospodarczej, które przyczyniają się do dekarbonizacji, cyfryzacji i odporności naszych gospodarek. Inwestycje publiczne i reformy wpływają pozytywnie na stabilność długu, o ile są to inwestycje i reformy wysokiej jakości, wspierające wzrost gospodarczy. Skuteczne strategie redukcji zadłużenia powinny koncentrować się na konsolidacji fiskalnej, jakości i strukturze finansów publicznych oraz na wspieraniu wzrostu gospodarczego. Realizowany obecnie przegląd europejskich ram

⁴⁹ Komunikat Komisji w sprawie planu inwestycyjnego na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu, COM(2020) 21 final.

zarządzania gospodarczego stanowi okazję do poprawy skuteczności unijnych reguł fiskalnych oraz do upewnienia się, że odgrywają one odpowiednią rolę w zachęcaniu państw członkowskich do prowadzenia polityk w zakresie inwestycji i reform, które są zgodne z naszymi wspólnymi priorytetami, przy jednoczesnej ochronie zdrowych finansów publicznych. W tym kontekście ważne będzie zapewnienie spójności między nadzorem fiskalnym a koordynacją polityki gospodarczej oraz odpowiednie dostosowanie polityki w zakresie inwestycji i reform w państwach członkowskich, a także celów krajowych i unijnych.

Aby chronić dobrobyt i dobrostan swoich obywateli, UE musi dokonać sprawiedliwej i sprzyjającej włączeniu społecznemu transformacji na drodze do bardziej ekologicznej i cyfrowej przyszłości, wzmacniając jednocześnie swoją odporność społeczno-gospodarczą w niestabilnym świecie. Skoordynowane i komplementarne działania, w tym w ramach krajowych polityk fiskalnych i budżetu UE, będą miały większy wpływ oraz będą sprzyjać inwestycjom w obszarach mających znaczenie strategiczne i silny komponent transgraniczny, służąc zapewnieniu europejskiej wartości dodanej. Wyznaczone przez nas ambitne cele można osiągnąć jedynie dzięki nieprzerwanym wysiłkom, w których uczestniczyć będą wszyscy interesariusze na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym. Osiągnięcie naszych wspólnych celów wymaga długoterminowej wizji i skoordynowanego podejścia. Potrzebna jest zatem dogłębna refleksja nad konkretnymi priorytetami, które są ważne zarówno dla UE i jej państw członkowskich, jak i na szczeblu globalnym. Organy publiczne na szczeblu UE i w państwach członkowskich muszą regularnie współpracować z prywatnymi podmiotami ze wszystkich sektorów przemysłu w celu wzmocnienia konkurencyjnej zrównoważoności.